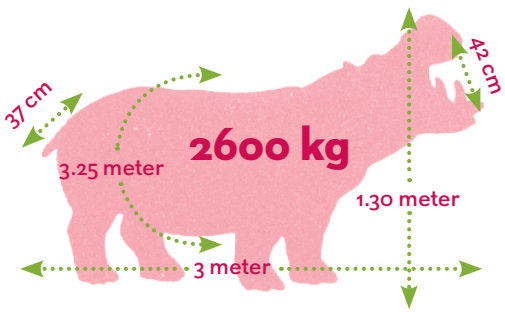

Lieve Tanja,
Ik zal je heel erg missen
Dikke kus
Elien
Lieve Tanja
Heel Lief bent
zoeee

1. Tanja, het beroemde nijlpaard

Tanja in getallen

NAAM	Tanja, het 38ste nijlpaard dat in Artis geboren werd
BIJNAAM	Bolletje
OUDERS	Jan en Ans
GEBOREN	2 juni 1960 te Artis, Amsterdam
OVERLEDEN	25 december 2009

Aan rijen voor de kassa waren ze wel gewend in Artis, maar dit hadden ze nog nooit meegemaakt. Op de ochtend van 25 december 2009, terwijl heel Nederland aan het kerstontbijt zat, stonden honderden bezoekers te wachten tot Artis openging. Ze kwamen allemaal voor één dier, het 49-jarige nijlpaard Tanja.

'Als je midden op de Dam 'tanja!' gaat staan roepen, zullen negen van de tien mensen vragen of je het soms over het nijlpaard van Artis hebt,' denkt Lars Monnik, een van haar verzorgers. Tanja heeft haar hele leven in Artis geleefd en was de lieveling van generaties bezoekers. Sommige fans kwamen iedere dag en kenden Tanja's dagindeling uit hun hoofd. Er waren er ook die ieder jaar op Tanja's verjaardag kwamen kijken hoe ze een feestelijke groentetaart verorberde. Ze had zelfs koninklijke fans. Op verjaardagsfeestjes van de kinderen van prins Bernhard jr. en prins Maurits werd het Nijlpaardenhuis tijdelijk afgesloten. De koninklijke kinderen kwamen via de achteringang binnen om Tanja te voeren en hen onder leiding van Lars te aaien.

In 2009, op hoogbejaarde leeftijd, kampte Tanja met diverse kwaaltjes. Zo had ze een huidaandoening – de huid is het belangrijkste orgaan voor een nijlpaard – die maar niet genezen kon worden. Bezorgde fans stuurden e-mails naar Artis, waarin ze naar de diagnose vroegen. Ze wilden bijvoorbeeld weten of Tanja al eens was ingesmeerd met tea tree-olie of met arnicazalf, want

Artis-nijlpaard Tanja overleden

VAN ONZE VERSLAGGEVER

In de vroege uurtjes van kerstdag is het hoogbejaarde nijlpaard Tanja in Artis overleden. Ze werd 49 jaar. Dat liet een woordvoerster van de Amsterdamse dierentuin we

Tanja was een van de mark bewoners van de dierentui kampte al geruime tijd me gezondheid. Haar toestand gerde de laatste tijd aanzie Een dierenarts besloot haa ten inslapen.

De verzorgers van Tanja aangeslagen door haar ove Het nijlpaard heeft haar h in Artis gewoond.

Het dier had al enige tijd ge huidproblemen. De beh ling de afgelopen tijd sloeg aan.

De huid van een nijlpaar kwetsbaar. Net zoals bij de de huid het grootste orgaa een nijlpaard. Hij is alleen

Amsterdam leeft mee met Artis

OVERLIJDEN. Op de website van Artis hebben al honderden mensen hun medeleven geuit over het overlijden van nijlpaard Tanja op eerste kerstdag. Het doodzieke dier is door de dierenarts uit haar lijden verlost. Bij haar verblijf in de Amsterdamse dierentuin is een gedenkplek voor tekeningen en bloemen gecreëerd. METRO

AMSTERDAM

Ziek Artis-nijlpaa… Tanja overleden

In de vroege uurtjes va kerstdag is het hoogbejaa paard Tanja in Artis overl werd 49 jaar. Dat liet een voerster van de Amsterda rentuin vrijdag weten.
Tanja was een van de m bewoners van de dieren kampte al geruime tijd me zondheid.

kaarsje voor haar aansteke schreven Cyril en Nelson.

Nijlpaard Tanja (49) bezwijkt

AMSTERDAM – In de vroege uurtjes van eerste kerstdag is het hoogbejaarde nijlpaard Tanja in Artis overleden. Ze werd 49 jaar.
Tanja was een van de markantste bewoners van de dierentuin. Ze kampte al geruime tijd met haar gezondheid. Haar toestand verergerde de laatste tijd fors. Een dierenarts besloot haar te laten inslapen. Het nijlpaard heeft haar hele leven in Artis gewoond.
Het dier had ernstige huidproblemen. De huid van een nijlpaard is kwetsbaar. Net zoals bij de mens is de huid het grootste orgaan van een nijlpaard. Hij is alleen veel gevoeliger en de dieren hebben geen zweetklieren om zich te beschermen tegen zon en hitte.
Tanja's verjaardag werd elk jaar onder grote publieke belangstelling gevierd. Dit jaar nog mocht iedereen die Tanja heet haar verjaardagsfeestje op 2 juni gratis bijwonen. Op de website van Artis stroomden de afgelopen dagen steunbetuigingen binnen.

Hoogbejaard nijlpaa Tanja in Artis overle

AMSTERDAM – In de vroege van eerste Kerstdag is het jaarde nijlpaard Tanja in leden. Ze werd 49 jaar. Tan te al geruime tijd met haa heid, ze had ernstige huid men. De behandeling die lopen tijd kreeg, sloeg nie Toen haar toestand vererg sloot een dierenarts haar t slapen. Tanja was een van kantste bewoners van de damse dierentuin, waar ze le leven heeft gewoond. G Artisbezoekers zijn met h groeid.

FHV BBDO, het reclamebureau van Artis, plaatste een overlijdensadvertentie na de dood van Tanja

Nijlpaardenverblijf van 1860–1868

De rijstpelmolen Java et Carolina, die honderd jaar dienst deed als nijlpaardenverblijf

De andere nijlpaardenverblijven

Artis heeft sinds de komst van de eerste nijlpaarden in 1860 drie nijlpaardenverblijven gehad. Herman en Marguetta (ofwel Betsy) woonden in een elegante serre met kleine ruitjes, een noodverblijf dat eerder dienst deed als preparateurswerkplaats. Het stond op de plek waar later de bokkenrots is gebouwd. Er was geen buitenverblijf, maar wel een stal van 36 en een 'bassin van 24 vierkante meters oppervlakte, waarin zoowel pijpen het tot den vereischten graad verhitte water konden aanvoeren, als het troebel gewordene afleiden.' Maar de meeste ruimte, namelijk 84 vierkante meter, was voor de bezoekers gereserveerd. In dit verblijf werd ook Herman junior geboren. Nadat de verzorgers hem voor zijn eigen veiligheid bij zijn moeder hadden weggehaald, verbleef hij in de directeurskamer. Het tweede onderkomen werd acht jaar later in gebruik genomen. Het was een voormalige rijstpelmolen, Java et Carolina, die nog op het stuk grond stond dat Artis had aangeschaft. Dit verblijf, waar Tanja is geboren, heeft honderd jaar dienstgedaan als Nijlpaardenhuis. Voor het vervoer van de inmiddels volgroeide Herman en Marguetta naar hun nieuwe verblijf, 280 meter verderop, werd met hulp van het vrijgevige Artislid B. J. Nijkerk een spoorrails aangelegd, in de pers de 'Hippopotamus Railway' genoemd. De transportwagen voldeed aan alle 'vereischten van soliditeit, luchtverversching en snelle opening en sluiting'. Herman liep er zonder morren naar binnen, maar er waren drie dagen en heel wat 'aanlokselen' nodig om Marguetta zover te krijgen.

Het verblijf van Tanja

Tanja's bassin ligt er tegenwoordig verlaten bij. Toch kan de trouwe Tanjabezoeker de ceremonie van 'het broodje' in het voormalige Nijlpaardenhuis nog uittekenen. Eerst zette Tanja haar voorpoten tegen de kant, dan kwam ze uit het water omhoog en ging de bek open. Maar het Nijlpaardenhuis is in 2005 omgedoopt tot Gorillahuis en Tanja's bassin staat leeg. De dorre bladeren op de bodem doen in niets meer denken aan de spectaculaire 'tropische en subtropische beplanting', waaraan nijlpaard Jan zich tijdens de opening van het gebouw in 1967 vergreep. Het Polygoonjournaal, dat er beelden van uitzond, sprak van een 'magnifieke behuizing van glas en beton'. Dit verblijf, waar Tanja tot haar dood heeft geleefd, voldeed op het laatst niet meer. Het was te klein, helemaal uit de tijd. Toch kon het in Tanja's geval niet anders. Ze was te oud en te zwaar om te verhuizen. Dat zou te veel stress opleveren. Dus werd ze, als een van de weinige Artisdieren, nog op de oude manier verzorgd.

'Ze was een bijna 100-jarige in een bejaardentehuis, zo moet je het zien,' zegt verzorger Lars Monnik. Hij heeft vaak en geduldig aan de bezoekers uitgelegd dat ze niet zielig was. 'Er zijn ook Nederlandse dierentuinnijlpaarden die een verblijf van drie hectare hebben en die nooit aan Tanja's bassin zouden kunnen wennen. Voor haar was dit haar veilige wereldje. Ze wist niet beter. Ze was een tweedegeneratiedierentuindier en ze was dus heel erg op mensen gericht. Daarom kreeg ze extra veel aandacht.'

'Er is een hoop veranderd in de verzorging,' zegt Lars. 'Vroeger verzorgde je een individueel dier en tegenwoordig gaat het om het in stand houden van diersoorten en het bijdragen aan fokprogramma's.'

Ook ten aanzien van de veiligheid van de verzorgers is er veel veranderd. Verzorgers mogen niet meer bij

voeren. ‘Ik heb met mijn hand in haar bek gezeten en aan haar tanden gevoeld. Het was voor mij een droom die uitkwam,’ mailt Sharona. Ze weet nog goed wat ze deed op de dag dat Tanja doodging. Ze liep in De Efteling. Ze maakte dezelfde dag een schilderij van Tanja. Op de Hyvespagina is ook het afscheidsgedicht ‘Dag mijn vriendin’ te lezen, dat ze kort na Tanja’s dood maakte.

wat dingen in het Arabisch toe en dan kwam Obaysch hem vrolijk knorrend tegemoet lopen. Ze bleven vrienden. Obaysch stierf in 1878 op 28-jarige leeftijd. Dat was in die tijd best oud voor een nijlpaard.

Dag mijn vriendin

Ik ken jou al mijn hele leven
dus ik zal jou nooit vergeten

Veel beteken je voor mij
en we zullen er altijd voor elkaar zijn

De dag dat ik je dan eindelijk mocht aanraken zit voor altijd in mijn hoofd
Dat is mijn dierbaarste herinnering aan jou

Nu je er niet meer bent voel ik me leeg
en ben ik dus ook niet meer compleet

Heb dan nu ook heel veel verdriet omdat je mij verliet

Verder gaan zonder jou is moeilijk. Gelukkig zit je nog wel in mijn hart en ben je dus altijd een beetje bij me

Lieve Tanja, ik hou van je
Geen bezoek aan Artis zal nooit meer hetzelfde zijn

Liefs van je vriendin Sharona

Sharona Dudart aait Tanja in 2006; een droom die uitkwam

Het portret onder de Schellingwouderbrug van Vik7. *Requiescat in pace* is Latijn voor 'Hij/zij ruste in vrede'

en broekenwoud' naar voren baande om tegen het glas gedrukt vijftig minuten lang naar de neusgaten van Tanja te staren.

De dochter van bezoeker Fieke Vreeburg vergeet Tanja om een andere reden nooit meer. Haar dochter sprong op en neer van vreugde omdat Tanja naar haar naam luisterde en naar haar toe kwam zwemmen. Maar toen die enorme bek vlak voor haar neus openging, schrok ze zo dat het een half uur en een ijsje kostte tot ze stopte met huilen.

Na Tanja's dood verscheen het mooiste eerbetoon dat een stadsnijlpaard zich maar kan wensen. De graffitikunstenaar Vik7 maakte een levensgroot portret onder de Schellingwouderbrug, bij het eindpunt van de tramlijnen 7 en 14. Een bedankje voor al die jaren. Daarvoor gebruikte hij de foto die voorop het Artismagazine stond. Ernaast spoot hij RIP TANJA.

Zelf is hij er tevreden over. De muurschildering stond in één keer op de muur en was vrij snel klaar. Ja, dat kwam misschien wel doordat de kunstenaar vroeger zo